

Anonimizirana verzija

Prijevod

C-440/23 – 1

Predmet C-440/23

Zahtjev za prethodnu odluku

Datum podnošenja:

14. srpnja 2023.

Sud koji je uputio zahtjev:

Prim' Awla tal-Qorti Ċivili (Malta)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

11. srpnja 2023.

Tužitelj:

FB

Tuženici:

European Lotto and Betting Ltd

Deutsche Lotto Und Sportwetten Limited

**PRIM' AWLA TAL-QORTI ĊIVILI (PRVI ODJEL GRAĐANSKOG
SUDA, MALTA)**

SUDOVI MALTE

[omissis]

**Odluka kojom se upućuje zahtjev za prethodnu odluku [omissis] Sudu
Europske unije** u skladu s člankom 267. [UFEU-a] [omissis] u postupku
[omissis]:

[omissis]:

FB [omissis]

protiv

European Lotto and Betting Ltd [omissis]
i
Deutsche Lotto Und Sportwetten Limited
[omissis]

Stranke

Stranke ovog postupka jesu osoba FB (u daljnjem tekstu: tužitelj) [omissis] i

društva European Lotto and Betting Ltd [omissis] i Deutsche Lotto Und Sportwetten Ltd [omissis] (u daljnjem tekstu: tuženici).

Osnova zahtjeva

- 1 Predmet spora između stranaka jest povrat izgubljenih uloga. Tužitelj zahtijeva naknadu gubitaka na temelju ustupljenih prava, koji su nastali igranjem igara na sreću na internetskim automatima te sudjelovanjem u (sekundarno) lutriji.
- 2 U skladu s njemačkim pravom ([omissis] [članak] 4. stavci 1. i 4. Glücksspielstaatsvertraga (Državni ugovor o igrama na sreću), u daljnjem tekstu GlüStV), za priređivanje igara na sreću u Njemačkoj potrebna je dozvola. Priređivanje igara na sreću zabranjeno je bez dozvole koju je izdala Njemačka. Verzija propisa koja je u tom trenutku bila na snazi glasila je kako slijedi:

„Članak 4. stavak 1.: Javne igre na sreću mogu se priređivati ili se u njima može posredovati samo uz dozvolu nadležnog tijela države u kojoj se odvijaju. Zabranjeno je priređivanje igara na sreću bez te dozvole (nedozvoljene igre na sreću), kao i sudjelovanje u plaćanjima povezanim s nedozvoljenim igrama na sreću.

Stavak 4.: Zabranjeno je priređivanje javnih igara na sreću na internetu.

Stavak 5.: Iznimno od stavka 4., savezne zemlje mogu, radi uspješnijeg postizanja ciljeva iz članka 1., dopustiti vlastitu distribuciju lutrije i posredovanje u lutriji te priređivanje sportskog klađenja na internetu i posredovanje u takvom klađenju [...].”

- 3 [omissis] Članak 134. njemačkog Bürgerliches Gesetzbucha (Građanski zakonik) [u daljnjem tekstu: BGB] glasi kako slijedi:

„Pravni posao kojim se povređuje zakonska zabrana ništav je, osim ako se zakonom ne predviđa drukčije.”

4 [omissis] Članak 812. BGB-a glasi:

„Svaka osoba koja stekne nešto bez pravne osnove na temelju činidbe druge osobe ili na bilo koji način na račun druge osobe, obvezna je to predati toj drugoj osobi.”

- 5 Tuženik pruža usluge igara na sreću na internetskim automatima i usluge lutrije na temelju dozvole koju je izdao Malta Gaming Authority (Malteško tijelo za igre na sreću, MGA). Tuženik nudi korisnicima internetsku lutriju na sličan način kao što to čine državni priređivači igara na sreću. Korisnik može uložiti iznos i kladiti se na ishod izvlačenja brojeva. Međutim, tuženik ne priređuje vlastita izvlačenja brojeva, nego omogućuje korisnicima da se klade na ishod izvlačenja brojeva koja priređuju drugi priređivači lutrije. Takva je usluga u Njemačkoj poznata kao „[omissis] sekundarna lutrija [omissis]”. Stoga je iskustvo igrača slično.
- 6 Tužitelj tvrdi da je tuženik svoje usluge ustupitelju pružao „[omissis] nezakonito [omissis] zato što nije imao dodatnu njemačku [omissis] dozvolu. Prema njegovu mišljenju, povreda njemačke zabrane priređivanja igara na sreću bez dozvole koju je izdala Njemačka dovodi do ništavosti ugovora na temelju [omissis] članka 134. BGB-a. Tuženik je stoga trebao vratiti sve izgubljene uloge u skladu s [omissis] člankom 812. BGB-a (stjecanje bez osnove).
- 7 Tuženik smatra da [omissis] nije u mogućnosti zakonito pribaviti njemačku dozvolu za internetske automate za igre na sreću ni za (sekundarnu) lutriju, čime se povređuje njegovo pravo na slobodno kretanje usluga. Prim' Awla tal-Qorti Ċivili (Prvi odjel Građanskog suda) stoga mu nije mogao prigovoriti da nije ispunio administrativnu formalnost „[omissis] ishoda dozvole [omissis]”. [omissis] Usluga koju je pružao nije bila „[omissis] nezakonita [omissis]” u Njemačkoj. Ne smije se primijeniti zabrana priređivanja igara na sreću na internetskim automatima i (sekundarne) internetske lutrije bez njemačke dozvole. Tuženik tvrdi da ustupitelj zlorabljiva svoja prava i postupa u zloj vjeri. Tuženik smatra da takav [omissis] zahtjev [igrača] za povrat izgubljenih uloga upućen priređivaču igara na sreću koji je nositelj malteške dozvole nužno predstavlja zlorabu prava i postupanje igrača [omissis] u zloj vjeri. Tužitelj se ne slaže s tim mišljenjem i poziva se na nadležnost svih visokih zemaljskih sudova u Njemačkoj koji [dosad] nisu prihvatili takav argument ni u jednom [predmetu koji se odnosi na] zahtjev[e] igrača [omissis].
- 8 Na ugovorni odnos između stranaka primjenjuje se njemačko pravo. Na temelju [omissis] članka 812. [omissis] BGB-a [omissis], moguće je od druge osobe zatražiti povrat onoga što je stekla bez pravne osnove na temelju činidbe ili na neki drugi način. U skladu s njemačkim pravom, priređivanje igara na sreću zabranjeno je bez dozvole koju je izdala Njemačka. U skladu s njemačkom sudskom praksom, navedeni članak 4. stavci 1. i 4. GlüStV-a smatraju se

zakonima o zabrani u smislu članka 134. BGB-a. Ništavost pojedinačnih ugovora povezanih s igrama na sreću stoga dovodi do obveze [povrata] [omissis] izgubljenih uloga.

- 9 Međutim, kad je riječ o predmetu s navedenim posebnostima, postavlja se pitanje [protivi] li se slobodi pružanja usluga i zabrani zlouporabe prava koje je priznao Sud [omissis] zahtjev [omissis] koji se temelji na stjecanju bez osnove.
- 10 Potrebno je razlikovati internetske („virtualne”) automate za igre na sreću i internetske (sekundarne) lutrije. Područje virtualnih automata za igre na sreću i područje lutrija bili su drukčije uređeni u relevantnom razdoblju.

I. Gubici nastali igranjem igara na sreću na internetskim automatima

- 11 Za internetske automate za igre na sreću i sve druge internetske kasino igre (rulet, ajnc, internetski poker itd.) bilo je potrebno pribaviti njemačku dozvolu, no to nije bilo moguće. Međutim, privatni i državni priređivači igara na sreću mogu ishoditi dozvole za fizičke automate za igre na sreću praktički kad god požele. U Njemačkoj se automati za igre na sreću nalaze posvuda, od dvorana za igre na sreću i restorana do brojnih [k]asina¹. Od 2012. dopušteni su lutrija i sportsko klađenje na internetu.
- 12 Krajem 2019. savezne su se zemlje na razini izvršne vlasti dogovorile da će izmijeniti Državni ugovor o igrama na sreću i ukinuti potpunu zabranu svih internetskih kasino igara. Nacrt izmijenjenog Državnog ugovora dostavljen je Europskoj komisiji u svibnju 2020. U [omissis] [članku] 4. stavku 4. navodi se:

[omissis] Dozvola za javne igre na sreću na internetu može se izdati isključivo za vlastitu distribuciju lutrije i posredovanje u lutriji, za priređivanje i vlastitu distribuciju sportskog klađenja i klađenja na utrke konja te posredovanje u takvim vrstama klađenja, kao i na priređivanje i vlastitu distribuciju internetskih kasino igara, igara na sreću na virtualnim automatima i internetskog pokera. [omissis]

- 13 U komunikaciji upućenoj Komisiji objašnjava se:

*[omissis] Njemačke savezne zemlje postigle su dogovor o priloženom Nacrtu državnog ugovora o igrama na sreću iz 2021. kao o propisu kojim se dopunjuje njegova prethodna verzija i koji će se primjenjivati od 1. srpnja 2021. Nacrt obuhvaća dodatnu razradu sadržaja propisa o igrama na sreću u Njemačkoj, pri čemu prethodni ciljevi Državnog ugovora o igrama na sreću (članak 1.) ostaju **nepromijenjeni**, a istodobno se **privatnim priređivačima igara na sreću omogućuje da pod strogim uvjetima stavljaju na tržište određene druge internetske igre na sreću, koje su prethodno bile zabranjene u Njemačkoj, kako***

¹ <https://www.spielbanken.com/deutschland/>

bi igračima ponudili zakonitu i sigurnu alternativu igrama na sreću koje se nude na crnom tržištu. [...] Država će u načelu zadržati monopol na lutrijske igre (članak 10.) [...].” [omissis]

- 14 Čelnici uredâ vlada saveznih zemalja donijeli su 8. rujna 2020. rezoluciju o igrama na sreću tijekom prijelaznog razdoblja do 1. srpnja 2021. Rezolucija se odnosi na način postupanja s priređivačima nedozvoljenih igara na sreću, koje su tada općenito bile zabranjene, ali će se za njih nakon 1. srpnja 2021. moći ishoditi dozvola. U njoj se predviđa sljedeće:

[omissis] Do 30. lipnja 2021. provedba zakonodavstva u odnosu na nedozvoljene igre na sreću usmjerit će se na priređivače za koje se može očekivati da će nastojati izbjeći postupanje u skladu s vjerojatnim budućim propisima. [...] Savezne zemlje poduzet će mjere protiv tih priređivača nedozvoljenih igara na sreću. [omissis]

- 15 Na temelju toga, najviša su tijela saveznih zemalja za nadzor igara na sreću 30. rujna 2020. objavila takozvane zajedničke smjernice o ponudi internetskih automata za igre na sreću i internetskog pokera bez (dodatne) njemačke dozvole. [omissis] U njima se navodi sljedeće:

[omissis] S obzirom na pravnu situaciju, koja bi se trebala promijeniti 1. srpnja 2021., ponuda igara na sreću na virtualnim automatima i internetskog pokera za koje trenutačno još nije moguće ishoditi dozvolu, koja uključuje vlastitu distribuciju i priređivanje, u načelu je obuhvaćena okolnostima koje neće biti uključene u provedbu propisa o igrama na sreću ako ispunjavaju sljedeće uvjete koje su savezne zemlje utvrdile kao tehnički izvedive. [omissis]

- 16 Slijedio je popis zahtjevâ. Nakon toga njemačke savezne zemlje nisu sankcionirale priređivače igara na sreću na virtualnim automatima zbog neposjedovanja njemačke dozvole.
- 17 Tuženik tvrdi da se prethodna potpuna zabrana internetskih kasino igara nije mogla opravdati ciljevima navedenima u članku 1. Državnog ugovora („[omissis] Ciljevi [omissis]”). Opravdanje nije moguće jer same savezne zemlje, koje su regulatori nadležni za igre na sreću, ne smatraju prethodnu potpunu zabranu obveznom. Time što su Komisiji dostavile nacrt izmijenjenog Državnog ugovora, savezne zemlje nadležne za reguliranje igara na sreću pojasnile su da smatraju da se ciljevi Državnog ugovora mogu postići uz manju intervenciju sustava prethodnog izdavanja službene dozvole. Budući da su prilikom prelaska s potpune zabrane na sustav dozvola ciljevi Državnog ugovora ostali isti, zamjena potpune zabrane dokazuje da ona nije mogla biti obvezna za postizanje ciljeva GlüStV-a ni prije nego što je promjena pravne situacije stupila na snagu 1. srpnja 2021.
- 18 Tuženik nadalje tvrdi da se potpuna zabrana internetskih kasino igara na sreću ne može smatrati prikladnom za postizanje ciljeva iz Državnog ugovora, u smislu zahtjevâ Suda za opravdanje. Razlog tomu je činjenica da cilj Državnog ugovora

nije potpuna zabrana kasino igara, nego usmjeravanje „prirodne sklonosti stanovništva igrama na sreću” uređenim i nadziranim kanalima. Međutim, kad u njemačkom pravu ne bi postojali „[omissis] uređeni i nadzirani [omissis] kanali za postojeću potražnju za internetskim kasino igrama (takozvana „prirodna sklonost igrama na sreću”, kao što se navodi u članku 1. GlüStV-a), potpuna zabrana nedvojbeno ne bi bila prikladna za postizanje ciljeva Državnog ugovora.

- 19 Tuženik tvrdi da je opravdanje prethodne potpune zabrane internetskih automata za igre na sreću na temelju ciljeva Državnog ugovora u suprotnosti i s najavama saveznih zemalja nadležnih za reguliranje igara na sreću iz rujna 2020. („[omissis] okružnica” [omissis] i „[omissis] zajedničke smjernice [omissis]”). U tim su aktima savezne zemlje navele i da, prema njihovu mišljenju, ne postoje važni razlozi u javnom interesu kojima bi se opravdalo ograničenje slobode pružanja usluga zbog neposjedovanja njemačke dozvole.
- 20 Osim toga, tuženik tvrdi da zahtjev za povrat izgubljenih uloga koji se temelji na stjecanju bez osnove ne može predstavljati opravdano ograničenje slobode pružanja usluga jer su tužitelj i ustupitelj (odnosno stvarni igrač) postupali protivno propisima. Ustupitelj [omissis] je želio sudjelovati u igri na sreću bez nepravilnosti koju mu je pružio ovlaštenu priređivač kojeg nadziru službena tijela. Malteški sustav štiti igrača od prijevara. Dodatna njemačka dozvola igraču ne bi donijela nikakvu korist. Konkretno, računom igrača fiducijarno je upravljao priređivač igara na sreću. Osim toga, u skladu s malteškim pravom, igrač ima pravo na trenutnu isplatu salda svojeg računa, a Malta ima funkcionalan pravosudni sustav.
- 21 Tužitelj se slaže s tuženikovim mišljenjem barem u dijelu u kojem je, prema njegovu mišljenju, potrebna odluka Suda o upućenim pitanjima kako bi se osigurale pravna sigurnost i pravna jasnoća njegova poslovnog modela.
- 22 Međutim, tužitelj se poziva i na sudsku praksu njemačkih sudova. Kad je riječ o brojnim sporovima u kojima sudjeluju igrači, gotovo svi njemački sudovi smatrali bi da potpuno onemogućavanje pribavljanja njemačke dozvole za internetske automate za igre na sreću predstavlja opravdano zadiranje u slobodu pružanja usluga priređivača koji već imaju dozvole i čije poslovanje već nadziru tijela u državi članici Unije u kojoj imaju sjedište.
- 23 Iz perspektive suda koji upućuje zahtjev, tuženikova argumentacija ne može se odmah odbaciti. Međutim, pravilno tumačenje prava Unije u predmetu s ovakvim posebnostima nije dovoljno očito da bi sud mogao donijeti odluku isključivo na temelju sudske prakse Suda.

II. Kad je riječ o dijelu zahtjeva koji se odnosi na internetsku lutriju,

primjenjuje se sljedeće:

- 24 Tijekom relevantnog razdoblja dozvola za priređivanje internetske lutrije mogla se zatražiti za lutriju (članak 4. stavak 5. GlüStV-a). Međutim, tuženik, kao privatni

priredivač igara na sreću, nije imao mogućnost ishoda takve dozvole za priređivanje internetske lutrije. U skladu s njemačkim pravom, izdavanje dozvole za lutriju bilo je ograničeno na državne priređivače (članak 10. stavci 2. i 6. GlüStV-a).

- 25 Pred njemačkim se sudovima već godinama vode oštri sporovi između državnih tijela i privatnih subjekata u pogledu toga da privatni priređivači nemaju mogućnost ishoditi dozvolu za lutriju. Dok privatni priređivači lutrije tvrde da se činjenica da samo državni subjekti imaju mogućnost priređivanja lutrije ne može opravdati važnim razlozima u smislu ciljeva Državnog ugovora, državni priređivači ističu da država mora zadržati monopol na lutriju kako bi se zaštitili igrači.
- 26 Međutim, Verwaltungsgericht München (Upravni sud u Münchenu, Njemačka) presudio je u odluci iz 2017. da se državnim monopolom na lutriju u skladu s člankom 10. stavcima 2. i 6. GlüStV-a vjerojatno povređuje sloboda pružanja usluga te ga se ne može opravdati važnim razlozima u općem interesu².
- 27 Osim toga, javno je dostupno stručno mišljenje kojim se dovodi u pitanje opravdanost monopola na lutriju u slučaju odobrenja internetskih kasino igara koje su u proljeće 2020. dostavile savezne zemlje³. Stručno mišljenje naručila su nadležna tijela. U njemu se dvojilo bi li argument koji se temelji na prijeveri i manipulaciji i dalje bio dovoljan da se opravda državni monopol na lutriju.
- 28 *[omissis]*
- 29 Prema mišljenju *[omissis]* [suda koji upućuje zahtjev], od 2017. nijedan njemački sud nije odgovorio na pitanje je li činjenica da samo državni subjekti imaju mogućnost priređivati lutriju (monopol na lutriju) opravdana u postupcima koji se odnose na zakonitost sekundarne lutrije tuženika ili drugih priređivača. Svi sudovi od 2017. temelje svoju argumentaciju na činjenici da tuženik ne priređuje lutriju u smislu definicije iz Državnog ugovora, nego klađenje na ishod lutrije koju priređuju drugi. Nikad se nije smatralo da je za ta klađenja dozvolu izdala druga država članica i da ona provodi nadzor. Njemački sudovi tvrde da bi, s obzirom na ciljeve Državnog ugovora, bilo opravdano onemogućiti ishoda dozvole za klađenje na ishod državne lutrije.
- 30 Primjer te argumentacije preuzet je iz presude *[omissis]* Oberlandesgerichta Koblenz (Visoki zemaljski sud u Koblenzu, Njemačka), donesene 2019.⁴.

[omissis] 108. Sekundarna lutrija koju je priređivao prvonavedeni tuženik također se ne smatra lutrijom u smislu članka 3. stavka 3.

² <https://www.isa-guide.de/isa-law/articles/170610.html>

³ https://cdn.businessinsider.de/wp-content/uploads/2020/01/191107_Kurzgutachten-Ruttig.pdf

⁴ <https://landesrecht.rlp.de/bsrp/document/JURE190009319>

GlüStV-a, nego klađenjem u smislu članka 1. treće rečenice GlüStV-a. Slijedom toga, igra na sreću koju nudi tuženik nije obuhvaćena monopolom na lutriju na temelju članka 10. stavka 6. GlüStV-a, zbog čega u ovom predmetu nije potrebno odlučiti o pitanju nezakonitosti te odredbe s obzirom na pravo Unije.

[...] Nema razloga za pokretanje postupka pred Sudom Europske unije na temelju članka 267. UFEU-a. Naime, pitanje koje je uputio tužitelj nije relevantno za donošenje odluke. U ovom je predmetu odlučujući element zabrana internetskih igara na sreću u skladu s člankom 4. stavkom 4. GlüStV-a. Suprotno tomu, monopol na lutriju predviđen Državnim ugovorom o igrama na sreću nije relevantan. Monopol na lutriju predviđen Državnim ugovorom o igrama na sreću ne utječe na sekundarnu lutriju koju nudi prvonavedeni tuženik. Kao što je to već objašnjeno, sekundarna lutrija ne smatra se lutrijom nego klađenjem. Država nema monopol na taj oblik igara na sreću koje se priređuju na internetu. [...] [omissis]”

- 31 U postupku koji je tuženik pokrenuo pred Oberverwaltungsgerichtom des Saarlandes (Visoki upravni sud Saarlanda, Njemačka)⁵, taj sud također nije odgovorio na pitanje je li činjenica da samo državni subjekti imaju mogućnost priređivati lutriju opravdana s obzirom na pravo Unije te je u uvodnoj rečenici u kojoj se navode vodeća načela istaknuo sljedeće:

[omissis] Klađenje na ishod lutrije, poznato kao sekundarna lutrija, [nije] obuhvaćeno pojmom lutrije iz članka 3. stavka 3. prve rečenice GlüStV-a [omissis]”.

- 32 Slijedom toga, sud ispituje samo to je li činjenica da privatni priređivači nemaju mogućnost ishoditi dozvolu za priređivanje (sekundarne) internetske lutrije opravdana na temelju članka 4. stavka 4. GlüStV-a. Oberverwaltungsgericht des Saarlandes (Visoki upravni sud Saarlanda) to potvrđuje te navodi sljedeća razmatranja:

„[omissis] Zabrana iz članka 4. stavka 4. GlüStV-a ne odnosi se na sekundarnu lutriju kao takvu, nego na priređivanje igara na sreću i posredovanje u takvim igrama bilo koje vrste na internetu. Činjenica da je ta zabrana u eksperimentalne svrhe i pod strogim uvjetima ublažena stavkom 5. navedene odredbe u pogledu sportskog klađenja ne dovodi, kao što je to uvjerljivo objasnio Bundesverwaltungsgericht (Savezni upravni sud, Njemačka), do nekoherentnosti cijelog tržišta igara na sreću, makar samo zato što je riječ o eksperimentalnom djelovanju. Međutim, točno je da se konkretna rizičnost lutrije, prema općim saznanjima, procjenjuje nižom od rizičnosti, primjerice, automata za igre na sreću ili klađenja na utrke konja, za koje je

⁵ <https://recht.saarland.de/bssl/document/MWRE190001485>

izdavanje dozvole u načelu moguće ovisno o pravnoj situaciji, pri čemu je potrebno istaknuti da se, kad je riječ o klađenju na utrke konja, u skladu s člankom 27. stavkom 2. drugom rečenicom GlüStV-a čak može izdati dozvola za priređivanje takvog klađenja i posredovanje u takvom klađenju na internetu. Međutim, tužitelj u svojem stajalištu ne uzima u obzir kontekst nove odredbe članka 4. stavka 5. GlüStV-a. [...] [omissis]”

- 33 Sud koji upućuje zahtjev dvoji u pogledu toga može li se takvim tumačenjem prava Unije i tom sudskom praksom opravdati ograničenje slobode pružanja usluga. Teško je razumjeti zašto bi, kad je riječ o usluzi koja je za potrošača istovjetna, bilo potrebno praviti razliku između klađenja na ishod državne lutrije koje priređuje državni priređivač i klađenja na ishod iste državne lutrije koje priređuje privatni priređivač čije je poslovanje uređeno propisima druge države članice.
- 34 Sekundarna lutrija dozvoljena na Malti uređuje se istim okvirom kao klađenje te je stoga obuhvaćena propisima koji su znatno stroži od onih koji se primjenjuju na uobičajenu lutriju u Njemačkoj, a koja se na temelju Državnog ugovora o igrama na sreću smatra manje opasnom igrom na sreću.
- 35 U svakom slučaju, postavlja se pitanje može li se tom razlikom opravdati činjenica da privatni priređivači (sekundarne) lutrije nemaju mogućnost ishoditi njemačku dozvolu na temelju ciljeva Državnog ugovora navedenih u članku 1. GlüStV-a. Ako je, u skladu s pravom Unije, stajalište potrošača odlučujuće, čini se da je teško pomiriti pravo na slobodno kretanje usluga s različitim postupanjem prema istoj usluzi. To tim više vrijedi jer se na internetske kasino igre, koje vjerojatno čak i više izazivaju ovisnost, prema mišljenju saveznih zemalja nadležnih za reguliranje igara na sreću, više ne bi trebala primjenjivati potpuna zabrana u svrhu postizanja ciljeva Državnog ugovora.
- 36 [omissis]
- 37 [omissis]

Pitanja

1. *Treba li [članak] 56. UFEU-a tumačiti na način da se povreda slobode pružanja usluga općom zabranom internetskih automata za igre na sreću u državi članici potrošača (odredišna država), koja se nalaže upraviteljima internetskih kasina kojima se dozvola izdaje i djelatnost regulira u njihovoj državi podrijetla (Malta), ne može opravdati važnim razlozima u općem interesu*
 - *ako odredišna država članica istodobno dopušta sveprisutno slično igranje igara na sreću na dozvoljenim fizičkim automatima koje u igračnice i restorane postavljaju privatni subjekti, intenzivnije igranje igara na sreću u fizičkim kasinima,*

igranje dozvoljene nacionalne [l]utrije koju priređuju državni subjekti za lutrije posredstvom više od 20 000 prodajnih mjesta dostupnih javnosti i

- *ako omogućuje izdavanje dozvola za internetske igre na sreću privatnim subjektima za sportsko klađenje i klađenje na utrke konja te privatnim posrednicima za internetsku lutriju koji prodaju proizvode državne lutrije i drugih dozvoljenih lutrija,*

pri čemu ta država članica, protivno [omissis] presudama [Suda] Deutsche Parkinson (C-148/15, t. 35.), Markus Stoß (C-316/07) i Lindman (C-42/02), očito nije pružila znanstvene dokaze o postojanju konkretnih opasnosti tih igara, koji znatno pridonose postizanju ciljeva navedenih u njezinim propisima, osobito sprečavanju problematičnog ponašanja povezanog s igrama na sreću,

i da se, s obzirom na te opasnosti, ograničavanje zabrane na internetske automate za igre na sreću, za razliku od zabrane cijele ponude igara dozvoljenih za internetske i fizičke automate za igre na sreću, može smatrati prikladnim, obveznim i proporcionalnim za postizanje regulatornih ciljeva?

2. *Treba li članak 56. UFEU-a tumačiti na način da mu se protivi primjena potpune zabrane internetskih kasino igara na sreću iz članka 4. stavaka 1. i 4. njemačkog Državnog ugovora o igrama na sreću (GlüStV) ako cilj njemačkog propisa o igrama na sreću (Državni ugovor o igrama na sreću, GlüStV), u skladu s njegovim člankom 1., nije potpuna zabrana igara na sreću, nego [omissis] „usmjeravanje prirodne sklonosti stanovništva igrama na sreću uređenim i nadziranim kanalima te sprečavanje nastajanja i širenja nedozvoljenih igara na sreću na crnim tržištima” i ako postoji znatna potražnja igrača za internetskim automatima za igre na sreću?*
3. *Treba li članak 56. UFEU-a tumačiti na način da se opća zabrana internetskih kasino igara ne može primijeniti*
 - *ako su se vlade svih saveznih zemalja te države članice već složile da se protiv opasnosti povezanih s takvim internetskim igrama na sreću djelotvornije može boriti primjenom sustava prethodnog službenog odobrenja nego potpunom zabranom i*
 - *ako su te vlade uspostavile budući regulatorni okvir i postigle dogovor o njemu odgovarajućim državnim ugovorom kojim se potpuna zabrana zamjenjuje sustavom prethodnog odobrenja*

- *te ako, dok je donošenje tog budućeg propisa u tijeku, odluče dopustiti nuđenje takvih igara na sreću bez njemačke dozvole, pod uvjetom da ispunjavaju određene zahtjeve dok se ne izda njemačka dozvola,*

iako se u skladu s [omissis] presudom Winner Wetten [(C-409/06)] primjena prava Unije ne može privremeno obustaviti?

4. *Treba li članak 56. UFEU-a tumačiti na način da (odredišna) država članica ne može opravdati nacionalni propis važnim razlozima u općem interesu*

- *ako se tim propisom potrošačima zabranjuje prekogranično klađenje dozvoljeno u drugoj državi članici (podrijetla) na ishod dozvoljene lutrije u odredišnoj državi članici koja je ondje dozvoljena i regulirana, te*

- *ako je lutrija dozvoljena u odredišnoj državi članici, a propisom se nastoji zaštititi igrače i maloljetnike,*

- *i ako se propisom o dozvoljenom klađenju na ishod lutrije u državi članici podrijetla također nastoji zaštititi igrače i maloljetnike te im se pruža ista razina zaštite kao propisima o lutriji u odredišnoj državi?*

5. *Treba li članak 56. UFEU-a tumačiti na način da se tom pravilu protivi povrat uloga izgubljenih u okviru sudjelovanja u (sekundarnoj) lutriji na temelju navodne nezakonitosti transakcija koja proizlazi iz neposjedovanja dozvole u državi članici potrošača*

- *ako ne postoji zakonska mogućnost ishođenja takve dozvole za privatne (sekundarne) lutrije*

- *te ako to nepostojanje mogućnosti nacionalni sudovi opravdavaju navodnom razlikom između klađenja na ishod državne lutrije koje priređuje državni subjekt i klađenja na ishod državne lutrije koje priređuje privatni priređivač?*

6. *Treba li članak 56. UFEU-a tumačiti na način da mu se protivi povrat uloga izgubljenih u okviru sudjelovanja u (sekundarnoj) lutriji na temelju navodne nezakonitosti transakcija koja proizlazi iz neposjedovanja dozvole u državi članici potrošača*

- *ako ne postoji zakonska mogućnost ishođenja takve dozvole za privatne (sekundarne) lutrije*

- *te ako to nepostojanje mogućnosti, koje ide u korist državnih priređivača lutrije, nacionalni sudovi opravdavaju navodnom razlikom između klađenja na ishod državne lutrije koje priređuje državni subjekt i klađenja na ishod iste državne lutrije koje priređuje privatni priređivač?*
- 7. *Treba li članak 56. UFEU-a i zabranu zlouporabe prava ([omissis] presuda Niels Kratzer [C-423/15]) tumačiti na način da im se protivi zahtjev za povrat izgubljenih uloga koji se temelji na nepostojanju njemačke dozvole i stjecanju bez osnove ako priređivač ima dozvolu i ako njegovo poslovanje nadziru tijela druge države članice te ako su igračeva sredstva i njegovi zahtjevi u pogledu plaćanja osigurani pravom države članice u kojoj priređivač ima sjedište?*

[omissis]

RADNI DOKUMENT